

Ammattipätevyyskouluttajat ry

31.5.2017
LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintäministeriö

Laki liikenteen palveluista, II-vaihe LVM019:00/2017

Ammattipätevyyskouluttajat ry kiittää mahdollisuudesta lausunnon antamiseen.

Lausuntomme kohdistuu Laki liikenteen palveluista 3 luku, kuljettajaa koskevat vaatimukset.

Lähtökohtaisesti kuorma- ja linja-autonkuljettajia koskeva ammattipätevyyslainsäädäntö on tällä hetkellä toimiva ja tarvetta näin suurille muutoksille ei ole, mitä lausuttavana olevassa esityksessä esitetään. Tarkennuksille on kyllä tarvetta, sillä vajaan 10 vuoden lainsäädännön olemassaolon aikana tarpeetkin ovat hieman muuttuneet.

3 §

Kuorma- ja linja-autonkuljettajaa koskevat vaatimukset

7) linja-autoa käytetään yksityisesti muihin kuin kaupallisiin henkilökuljetuksiin, ja matkustaja tai vajaan matkustajien osalta hänen holhousloimesta annetussa laissa (442/1999) tarkoitettu edunvalvojansa on tietoinen siitä, että kuljettajalla ei välttämättä ole 1 momentissa tarkoitettua linja-autonkuljettajan ammattipätevyyttä; taikka

Tämä 7 kohta on liikenneturvallisuuden kannalta suuri muutos liikenneturvallisuuden kannalta. Tämä mahdollistaisi esimerkiksi lasten urheiluseuratoimintaan liittyvien kuljetusten hoitamisen kuljettajilla joilla ei siihen ole riittävää ammattitaitoa. Tähän yleensä liittyy kerrannaisvaikutuksena se seikka että tällaisissa kuljetuksissa käytettävä kalusto yleensä on ammattiliikenteestä jo poistettua kalustoa, eli liikenneturvallisuuden kannalta riski kasvaa jo tätäkin kautta (kokemus perustuu aikaan ennen vuotta 2008, jolloin tämä oli vielä mahdollista). Tilanne on outo, jos lyhyellä koulumatkalla taajamanopeuksilla kuljettajalla ja kalustolla on korkeat liikenneturvallisuuden takaavat vaatimukset, mutta pitkälläkin urheiluseurojen pelireissuilla olosuhteista riippumatta mitään vaatimuksia ei olisi.

Tämä mahdollistaisi ja synnyttäisi uuden harmaan talouden mahdollisuuden. Aiemmin mainittuna aikana ennen vuotta 2008 tämä malli oli myös hyvä varainhankintakanava ja pimeäntöön muoto.

Perheen sisäisessä käytössä perheen koon niin vaatiessa linja-auton käyttö on ymmärrettävää. Lähtökohtaisesti linja-auto on kuitenkin tarkoitettu ammattikäyttöön. Tilanne ei voi olla niin, että yksittäistapauksissa mummojen, vaarien, naapurin tai jonkun muun kyyditseminen satunnaisesti on tärkeämpää, kuin esimerkiksi seuratoiminnassa olevien lasten ja nuorten turvalliset linja-autokuljetukset.

Esitämme, että 7 kohta pysyisi ennallaan nykyisen lainsäännön mukaisesti, kuten se säilyi myös liikennekaari I käsittelyn yhteydessä.

5 §

Kuorma- ja linja-autonkuljettajan ammattipätevyys

Kuorma- ja linja-auton kuljettajan perustason ammattipätevyys saavutetaan suorittamalla tässä luvussa säädetyt näyttökokeet. Perustason ammattipätevyys voidaan saavuttaa myös suorittamalla nopeutettu perustason ammattipätevyyskoulutus ja siihen liittyvä koe. Perustason ammattipätevyys saadaan viideksi vuodeksi ja sitä voidaan jatkaa jatkokoulutuksella viideksi vuodeksi kerrallaan.

Näyttökoe on hyvä lisävaihtoehto perustason ammattipätevyyden saavuttamiseen. Esitetystä vaihtoehdosta sillä korvattaisiin 280h/70h koulutukset. Miksi nämä pitää poistaa? Komissiossa annettu ymmärtää useampana vuonna, että kaikki vaihtoehdot ovat mahdollisia.

Ensisijaisesti esitämme, että nopeutetun 140h/35h rinnalla säilyisi 280h/70h perustason koulutukset näyttökokeen rinnalla.

Toissijaisesti esitämme kykyisen mallin säilyttämistä.

6 §

Perustason ammattipätevyyden saavuttaminen näyttökokeella

Tämä § on erittäin hankalasti ymmärrettävä käytännön tasolla, koska muuta tarkennusta ei ole kuin direktiivistä tulevat aikarajat. Käytännön ajokoe tulisi määritellä tarkemmin ja miten se eroaa vastaavan luokan kuljettajatutkinnon ajokokeesta?

Ajoneuvo vaatimukset käytännön kokeeseen ovat rajaavia ja kustannuksia nostavia. Mikäli kuljettajalla on kyseisen luokan ajo-oikeus, tulisi kokeissa käytettävän ajoneuvon vaatimukseksi riittää opetusajoneuvovaatimus tutkintoajoneuvovaatimuksen sijaan. Työelämälähtöinen näyttökoe pitäisi mahdollistaa toteutettavaksi myös sitä vastaavalla kalustolla. Tutkintoajoneuvo vaatimus ei näissä tilanteissa tuo mitään lisäarvoa, ainoastaan kustannuksia.

7 §

Perustason ammattipätevyyskoulutuksen saavuttaminen nopeutetulla koulutuksella

Koulutukseen sisältyy ajo-opetusta suoritettavaa ammattipätevyyttä vastaavalla ajoneuvolla, joka täyttää ajokorttitutkinnossa käytettävän ajoneuvon vaatimukset. Ajo-opetuksen määrä on 10 tuntia, josta enintään neljä tuntia saadaan antaa liikenteen ulkopuolella olevalla alueella tai simulaattorilla turvallisuusmääräyksiin perustuvan ajokäyttäytymisen arvioimiseksi erityisesti vaikeissa olosuhteissa ajamisessa. Laajennettaessa ammattipätevyys kuorma-auton tai linja-auton kuljettajan ammattipätevyudeksi opetuksen määrä on 35 tuntia ja ajo-opetuksen osuus siitä kaksi tuntia 30 minuuttia.

Tässä § nopeutetun koulutuksen ajo-opetuksen antamiseen on määritelty myös tutkintoajoneuvo vaatimus, joka pitäisi ehdottomasti muuttaa opetusajoneuvo vaatimukseksi, kuten se on tälläkin hetkellä, jos kuljettajalla on kyseisen ajoneuvon ajo-oikeus. Tämä opetus on selkeästi kallein kohta nopeutetussa koulutuksessa, koska raskaalla ajoneuvolla annetaan henkilökohtaista ajo-opetusta 10h. Tutkintoajoneuvovaatimus ei mahdollistaisi suuressa osassa tilanteita esimerkiksi asiakasyrityksen ajoneuvojen käyttöä. Tällä on merkittävä vaikutus kustannuksiin sekä koulutuksen työelämälähtöisyyteen.

Esitämme tähän kohtaa muutoksen tutkintoajoneuvovaatimuksen muuttamisesta opetusajoneuvo vaatimukseksi, silloin kun, kuljettajalla on kyseisen ajoneuvon ajo-oikeus.

Laajennettaessa ammattipätevyyttä 35h koulutuksella kohdassa on määritelmät vähän sekaisin. Koulutuksen määrä on 35h, jossa oppitunnit ja käytännönharjoitukset ovat á 45 min ja ajo-opetustunnit á 50 min. Tähän pitäisi korjata ajo-opetuksen määräksi 3h, lopputulos sama mutta yhtenäiset määritelmät.

Tähän yhteyteen tulisi lisätä mahdollisuus ammattipätevyyden laajennukseen 35h nopeutetulla koulutuksella aina, jos kuljettajalla on voimassa oleva ammattipätevyys toiseen liikennelajiin ja voimassa oleva ajo-oikeus laajennettavaan liikennelajiin. Tällä hetkellä laajennusmahdollisuus on ainoastaan silloin, kun perustason ammattipätevyys on saavutettu koulutuksen kautta.

8 §

Poikkeukset suoritettaessa perustason ammattipätevyyttä ammatillisessa kuljettajakoulutuksessa

Jos 6 §:ssä tarkoitettu perustason ammattipätevyys suoritetaan vähintään kuusi kuukautta ja enintään kolme vuotta kestävä opetus- ja kulttuuriministeriön tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluvalla tai muuten annettavan ammatillisen kuljettajakoulutuksen yhteydessä, 6 ja 7 §:ssä säädetyt kokeet voidaan suorittaa vaiheittain.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun koulutuksen aikana opiskelija saa kuljettaa ajoneuvoa tai ajoneuvoyhdistelmää Suomessa ilman ammattipätevyyttä, jos:

1) hänellä on kuljetettavan ajoneuvon tai ajoneuvoyhdistelmän ajo-oikeus;

2) hän täyttää vähimmäisikää koskevat vaatimukset;

3) hänellä on 1 momentissa tarkoitettuun koulutukseen hyväksytyin koulutuskeskuksen antama ajoneuvon tai ajoneuvoyhdistelmän kuljettamiseen oikeuttava hyväksyminen koulutuksen aikana suoritettaviin kuljetuksiin ilman ammattipätevyyttä. Hyväksyminen todennetaan koulutuskeskuksen antamalla hyväksymisasiakirjalla.

Hyväksymisasiakirja voi koskea sekä koulutuksen aikana, että koulutusjaksojen välisinä lomakausina suoritettavia kuljetuksia Suomessa Ahvenanmaata lukuun ottamatta.

Hyväksymisestä ja kuljettajana toimimisesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Tämän § osalta on arvioitava ammatillinen kuljettaja koulutus määritelmää, joka tulee opetus- ja kulttuuriministeriön tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluvalla toimivien säädöksistä ja määräyksistä lausuttavana olevassa kohdassa. Trafin luvalla toimijoiden osalta tämä on tällä hetkellä määritelty oppisopimuskoulutukseksi, joka yleensä on tutkintoon johtavaa koulutusta. Koulutusta annettaessa mm maanrakennus, ympäristöhuollon, rakennusalan, konevuokraamon, arboristin tai henkilöliikenteessä D1 ajo-oikeuden vaativille suoritealoille, ei sopivaa tutkintoa aina ole. Kuitenkin koulutus on räätälöity työelämän tarpeisiin ja koulutus vähintään yhtä laajaa kuin tutkintoon valmistava koulutus. Harkintavalta on tässä jätettävä opetuksesta vastaavalle henkilölle, joka tietää laajan koulutuskokonaisuuden.

Hyväksymisasiakirjan harkinnanvarainen käyttö ja kokeiden/näyttökokeiden suorittaminen vaihteellain mahdollistasi kaupallisen kuorma- ja linja-autonkuljettajien kouluttamisen. Tällä toimenpiteellä koulutettavien määrä Trafin luvalla toimijoilla moninkertaistuisi, jota työelämä tällä hetkellä kaipaisi. **Tällä hetkellä ainoastaan yksityiset toimijat pystyvät merkittävästi kasvattamaan koulutusmääriä, jos se esitettyllä tavalla mahdollistettaisiin.**

Esitämme hyväksymisasiakirjan käytön § esitetyissä rajoissa mutta ammatillisen koulutuksen määritelmän lisäksi kohdan, jossa opetuksesta vastaa henkilö voi määrittää myös ei tutkintoon johtavan koulutuksen ammatillisen koulutuksen määritelmän alle tässä lainsäädännössä.

9 §

Jatkokoulutus

Jatkokoulutusten osalta on herännyt huoli siitä, että voiko tulevalla näyttökokeella korvata jatkokoulutuspäivät, vastaavasti kuin 280h/140h/70h/35h perustason koulutuksen ja kokeen suorittamisella tällä hetkellä.

Esitämme että, jos henkilöllä on voimassa oleva ammattipätevyys- tai mahdollisuus saada ammattipätevyys voimaan 35h jatkokoulutuksella, niin henkilö ei voi suorittaa saman liikennelajin näyttökoetta korvatakseen sillä jatkokoulutuspäivät. Näyttökokeella laajennettaessa toiseen liikennelajiin tilanne on mutkikkaampi. Esitämme että pelkkä näyttökokeella saavutettu ammattipätevyys ilman vastaavaa ajo-oikeutta ei jatka olemassa/päätymässä olevan ammattipätevyyden voimassa oloa. Näyttökokeella jatkokoulutuksen korvaaminen ei ole direktiivin hengen mukaista.

Muuten kannatamme voimassaolevan lainsäädännön sisältöistä esitettyä muotoa.

10 §

Koulutuskeskukset ja kokeen vastaanottajat

Tähän § kommentoin kohdassa 11 §

11 §

Koulutuskeskuksen kokeen arvioijat, opetushenkilöstö ja -välineet

Koulutuskeskuksessa on oltava opetuksesta vastaava johtaja, joka ohjaa, valvoo ja kehittää kokeiden vastaanottamista ja koulutusta ja toimii muutoinkin tosiasiallisesti tehtävässä.

Kokeen arvioijalla on oltava tehtävän edellyttämä asiantuntemus ja ammattitaito.

Opettajalla on oltava opetustehtävän edellyttämät didaktiset ja pedagogiset tiedot sekä riittävä alan tuntemus. Ajo-opetusta antavalla opettajalla ja opetuksesta vastaavalla johtajalla on oltava nopeutetussa perustason ammattipätevyyskoulutuksessa kelpoisuus opetuksessa käytettävien ajoneuvojen luokkaa vastaavaan ajo-opetukseen ajo-oikeuden saamiseksi sekä kuljettajana tai ajo-opetuksessa saatua alan kokemusta. Koulutus-keskus vastaa siitä, että opetushenkilöstöllä on koulustoitominnan edellyttämä opetusalan sekä toimialan ja sitä koskevan lainsäädännön tuntemus.

Nopeutetun perustason ammattipätevyyskoulutuksen ajo-opetuksessa käytettävien ajoneuvojen on täytettävä ajokorttitutkinnossa käytettävien ajoneuvojen vaatimukset.

Haasteena on ymmärtää 10 § ja 11 § erot kokeen arvioijilla ja kokeen vastaanottajilla?

Tärkeintä olisi kuitenkin määritellä näyttökokeen arvioijan/vastaanottajan vaatimukset. Kuljettajatutkinnossa kokeen suorittajalta testataan liikenteellinen sekä ajoneuvon hallinnan osaaminen. Näyttökokeessa arvioijan/vastaanottajan pitäisi pystyä ammatillisesti arvioimaan näyttökokeen suorittajan muuhun, kuin kuljettajatutkinnossa arvioituihin asioihin. Tämän perusteella näyttökokeen vastaanottajalta tulisi vaatia kyseisen liikennelajin käytännön työkokemus muiden mahdollisten vaatimusten lisäksi.

Nopeutetun koulutuksen ajoneuvoihin on otettu kantaa jo 7 § kohdassa. Asia toistetaan nyt tarpeettomasti.

12 §

Koulutusta koskevien asiakirjojen säilyttäminen

Koulutuskeskuksen on säilytettävä jatkokoulutuksen järjestämistä ja jatkokoulutuksen suorittaneita koskevat asiakirjat niin kauan kuin jatkokoulutuksesta annettua todistusta voidaan käyttää ammattipätevyyskortin tai ajokorttiin tehtävän ammattipätevyysmerkinnän hakemiseen. Tämän jälkeen koulutuksen suorittajia koskevat henkilötiedot on hävitettävä. Tietoja saadaan luovuttaa hakemusasian käsittelemiseksi ammattipätevyyskortin ja ajokorttiluvan myöntäjälle.

Tämä § pitäisi tarkentaa siten, että tiedot olisi hävitettävä 5,5 vuotta koulutuksen jälkeen. Todistusta voidaan käyttää pisimmillään 5,5 vuotta, mutta vastaavasti se voi olla vain muutaman päivän mittainen aika. Kun kuljettaja hakee ammattipätevyyskortin tai merkinnän ajokorttiin eivät koulutuspäivät ole enää sen jälkeen käytettävissä. Kaikki voimassa olevat päivät ns nollaantuu. Koulutuskeskukselle tämä on mahdoton tehtävä, koska koulutuskeskus ei saa tietoa milloin kuljettajat hakevat korttinsa tai merkintänsä.

Esitämme tähän aikarajaksi vähintään 5,5 vuotta.

16 §

Puolustusvoimissa saavutettu ammattipätevyys

Ammattipätevyysdirektiivissä tarkoitettun ammattipätevyyden voi saavuttaa Puolustusvoimien kuljettajakoulutuksen yhteydessä.

Puolustusvoimien kuljettajakoulutuksessa saavutettu ammattipätevyysdirektiivin vaatimusten mukaisesti suoritettu perustason ammattipätevyys ja jatkokoulutus sekä niistä annetut puolustusvoimien todistukset tunnustetaan tässä laissa tarkoitetuksi perustason ammattipätevyyden ja jatkokoulutuksen suorittamisesta annetuiksi todistuksiksi.

Puolustusministeriön asetuksella voidaan säätää tarkemmin 1 momentin soveltamisesta.

Tieliikenteen ammattipätevyystyöpajassa / LVM & Trafi 24.5.2017 tämä § avattiin uudessa valossa ja Puolustusvoimille annettava toimivalta ammattipätevyysdirektiivin puitteissa takaa mahdollisuudet nykyisen kuljettajakoulutuksen jatkamiseen ja kehittämiseen. Kannatamme puolustusvoimille annettavaa täyttä toimivaltaa omien ammattipätevyyskoulutusten järjestämiseen tarkoituksenmukaisella tavalla.

Sakari Kaikkonen

Ammattipätevyyskouluttajat ry

sakari.kaikkonen@ammattipatevyyskouluttajat.fi

0400 696704